

دیگر چه باید گفت

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

این روزها جامعه داغدار و سوگوار افرادی است که در ناآرامی‌های اخیر جان خود را از دست داده‌اند و دل‌نگران افرادی است که زخمی هستند یا بازداشت شده‌اند. جامعه با خطرات حمله و تهاجم خارجی هم روبه‌رو است. تحمل این همه درد، رنج، غم و نگرانی ساده نیست. اغلب خانواده‌ها نمی‌دانند با ترس و اضطراب بچه‌ها چگونه مواجه شوند.

جامعه ایران همه تلاش خود را برای بهبود و تغییر انجام داده است؛ گاهی به اصلاحات امید بست، شیوه‌ها و راه‌های قانونی برای تغییر را دنبال کرد، پای صندوق رای آمد و مطالباتش برای عدالت و آزادی را مطرح کرد. اصحاب علوم انسانی و اجتماعی نتایج تحقیقات خود درباره جامعه را در اختیار همه قرار دادند، هشدار دادند و راه‌حل‌هایی پیشنهاد کردند. در پاسخ برخی گفتند همین است که هست، اگر کسی نمی‌خواهد، جمع کند برود یا به اصحاب علوم اجتماعی برچسب زده شد که شما اندیشه‌ها و نظریه‌های غربی را نشخوار می‌کنید. تحلیل و توضیحات درباره اینکه چرا به اینجا رسیدیم، مفصل انجام شده است. اینکه چه سازوکارهایی در کار بوده که چنین شد یا نظم چه نشستی‌هایی دارد، چه مکانیسم‌های نادرستی مدام بازتولید می‌شود، نهادهای ناکارآمد و ضد جامعه کدام‌اند؟ چرا تورم بالا و پرنوسان وجود دارد؟ چرا با نوجوانان و جوانان در مدرسه و دانشگاه و عرصه عمومی این‌گونه برخورد می‌شود؟ تغییر چگونه ممکن است؟ کدام رویه‌ها و سازوکارها به احساس بی‌عدالتی و تبعیض شدت بخشیده است؟ همه مورد بحث قرار گرفته است. جامعه‌شناسان بارها گفته و نوشته‌اند که نارضایتی، عصبانیت، خشم و ناامیدی از بهبود اوضاع در حال زیادشدن است. بارها گفته شده است دولتی که نداند در جامعه چه خبر است و گروه‌های مختلف جامعه چگونه می‌اندیشند و رفتار می‌کنند، آرزوها و اهداف‌شان چیست، نمی‌تواند اهداف بلندمدتی برای جامعه تعریف کند. در جوامعی که دولت‌ها از تشکیل تشکل‌های اجتماعی مستقل متعدد و متکثر مانعت می‌کنند، مطالبات گروه‌های مختلف اجتماعی به شکل جنبش‌های اجتماعی و اعتراضات خیابانی رویت‌پذیر شوند.

اما واقعیت‌ها انکار شد و تصور شد با روایت خاصی از واقعیت می‌توان آن را ساخت و به خورد جامعه داد. گاهی هم ساده‌سازی شد. سیاست‌مدار سابق تعجب می‌کند که با مهیابودن این شرایط چرا جامعه معترض است. او نمی‌گوید که به دلیل همین پوشش زنان چه‌ها بر جامعه گذشت؟ احتمالا پس از چند صباح خواهد گفت به دلیل یارانه معیشتی به همه دک‌ها، نان شما هم تأمین است، پس چرا معترض هستید. مارکس در دیباچه چاپ اول کتاب سرمایه تشبیه جالبی دارد. پرسیه (پسر زئوس خدای خدایان یونان) برای اینکه دیوها را دنبال کند، خوشتن را با کلاهسی از ابر می‌پوشانید ولی ما در عوض کلاه، ابر بر دیدگاه و گوش‌های خود می‌کشیم تا بتوانیم وجود دیوان را انکار کنیم؛ دیو تبعیض، دیو تورم و

اما چرا چنین است؟ مطالبات پاسخ‌خ داده نمی‌شود یا بدرد و رنج بسیار داده می‌شود، چرا باید سر هر مطالبه و خواسته‌ای این قدر جامعه دچار فرسایش شود؟ به نظر می‌رسد دولتمردان و سیاست‌مداران نمی‌توانند جز با گروهی، با دیگر گروه‌های جامعه تعامل و ارتباط مناسبی برقرار کنند. نمی‌توانند بشنوند و به واقعیت‌ها نگاه کنند. شاید هم پیش‌بینی گفته‌اند چیزی نیست، حتما گریه است. وقتی تعامل و ارتباط وجود ندارد، تصمیم مهمی هم برای تغییر گرفته نمی‌شود؛ به همین دلیل آینده نامعلوم است. اختلال ارتباطی با اغلب گروه‌های جامعه وجود دارد و تصمیم برای تغییر به نظر ناممکن شده است.

جمهوریت محدود به حق رای و پارلمان نیست. جمهوری فقط انتخابات و نمایندگی حداقلی نیست. به رسمیت شناختن کثرت‌ها و به حداقل رساندن دوگانه‌انگاری‌ها در مناسبات اجتماعی اهمیت اساسی دارد. جامعه تصور می‌کند تصمیم‌های اساسی خارج از مکانیسم جمهوری‌خواهانه گرفته می‌شود. باید به لوازم جمهوری پایبند بود و تصمیم را براساس آن تنظیم کرد.

دوشنبه ۲۰ بهمن ۱۴۰۴
۲۰ شعبان ۱۴۴۷
۹ فوریه ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۲۲۴
۳۰ هزار تومان
۸ صفحه

قرار دادهای راهبردی سوریه و عربستان با محوریت مخابرات، حمل‌ونقل و انرژی

سیگنال ریاض آزمون دمشق

شرق: سوریه و عربستان با امضای قراردادهای راهبردی در دمشق، از راه‌اندازی ابرلاین مشترک و پروژه بزرگ مخابراتی تا برنامه‌های آب، انرژی و زیرساخت، تلاش می‌کنند مسیر بازسازی پس از جنگ داخلی سوریه را که به سقوط بشار اسد منجر شد، با سرمایه‌گذاری منطقه‌ای شتاب بدهند؛ بسته‌ای که هم یک آزمون اجرایی برای دمشق است و هم سیگنال سیاسی ریاض. در این میان، سؤال اصلی این است که این بار «وعده بازسازی» واقعا به پروژه‌های الزام‌آور و قابل لمس برای مردم جنگ‌زده تبدیل می‌شود یا دوباره در حد تابلوهای سرمایه‌گذاری و عکس یادگاری می‌ماند؟ امضای این قراردادها در کاخ الشعب دمشق، مجموعه‌ای از آنچه مقام‌های دو کشور «قراردادهای راهبردی» نامیدند، در حوزه‌های هوانوردی، مخابرات، زیرساخت، مدیریت آب و توسعه املاک اعلام شد. این بسته تحت

این قراردادها در دمشق امضا شد. در این میان، سؤال اصلی این است که این بار «وعده بازسازی» واقعا به پروژه‌های الزام‌آور و قابل لمس برای مردم جنگ‌زده تبدیل می‌شود یا دوباره در حد تابلوهای سرمایه‌گذاری و عکس یادگاری می‌ماند؟

شاخص‌های مکان‌یابی پناهگاه‌های شهری و ضرورت توسعه فضاهای زیرسطحی

تهران برای روز بحران کجا پناه می‌گیرد؟

صفحه ۷

یادداشت

مرگ میلیون‌ها انسان وافول هژمونی آمریکا

اثرات قطع و کاهش کمک‌های خارجی ایالات متحده

محمدحسین عمادی

تعطیل شدند، داروهای حیاتی به دست بیماران نرسید و برنامه‌های مقابله با بیماری‌هایی مانند مالاریا، ایدز و سل متوقف یا محدود شد. پژوهش‌های منتشرشده در مجلات معتبر پزشکی، از جمله لانسِت، هشدار داده‌اند که تداوم این روند می‌تواند تا پایان دهه جاری به مرگ میلیون‌ها انسان منجر شود؛ مرگ‌هایی که بخش بزرگی از آنها کاملا قابل پیشگیری بوده‌اند. بااین‌حال، دولت ترامپ این پیامدها را نه به‌عنوان فاجعه، بلکه به‌مثابه هزینه‌ای اجتناب‌ناپذیر برای اصلاح نظم جهانی توصیف کرد. از نگاه این دولت، نظام کمک‌رسانی بین‌المللی پیشین، فرهنگی از «وابستگی» ایجاد کرده و منابع آمریکا را هدر داده بود. این دیدگاه که در اظهارات مقامات ارشد کاخ سفید نیز بازتاب یافت، بر این فرض استوار بود که قدرت آمریکا باید عریان‌تر، مستقیم‌تر و کمتر مقید به نهاده‌ا و قواعد چندجانبه اعمال شود. اما قطع کمک‌های خارجی، تنها یک تصمیم غیر انسانی یا غیر اخلاقی نبود؛

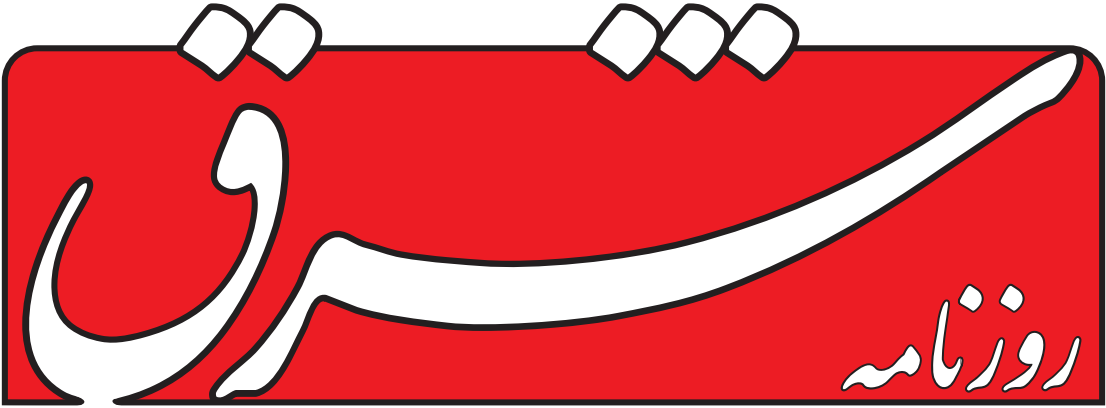
یادداشت

بحران امید و چالش‌های حکمرانی در ایران

افشین حبیب‌زاده

در ادبیات سیاست‌گذاری عمومی، «امید اجتماعی» نه یک مفهوم احساسی و نه ابزاری تبلیغاتی، بلکه یکی از بنیادی‌ترین مؤلفه‌های پایداری نظام‌های سیاسی تلقی می‌شود. امید، محصول قابل مشاهده حکمرانی است؛ براین‌د برنامه‌ریزی واقع‌گرایانه، ثبات تصمیم‌گیری، امکان پیش‌بینی آینده و احساس شنیده‌شدن در جامعه. هرگاه این مؤلفه‌ها تضعیف شوند، جامعه به تدریج وارد وضعیتی می‌شود که در آن اضطراب، بی‌اعتمادی و خشم فروخورده جایگزین مشارکت فعال و سرمایه اجتماعی می‌شود. به نظر می‌رسد ایران امروز با چنین وضعیتی مواجه است. نشانه‌های کاهش امید اجتماعی را می‌توان نه‌تنها در شاخص‌های اقتصادی، بلکه در رفتارهای اجتماعی، الگوهای مشارکت سیاسی و واکنش‌های اعتراضی مشاهده کرد. این نشانه‌ها حاکی از آن است که جامعه وارد مرحله‌ای فراتر از نارضایتی معمول شده و به سمت وضعیتی حرکت می‌کند که می‌توان آن را «بی‌شایر بحران شتاب‌دار» نامید؛ وضعیتی که در آن زمان، متغیری حیاتی و محدود است. در دولت‌های مدرن، ایجاد امید وظیفه‌ای ذاتی برای حاکمیت است. این امید

روایت خوش بینی‌های صادق زیباکلام در میدان بحران‌های سیاست داخلی و خارجی

سیاست با عینک آرزو

این گفت‌وگو در صفحه ۲ بخوانید.عکس: سهند تاجی شرق

آیا لیبیایی‌ها دلتنگ قذافی هستند؟

شوگ در بنی‌ولید

۴

برگزیده‌ها

کارشناس چشم‌انداز بازار نفت ایران و جهان را با نگاهی به تحولات سیاسی در ونزوئلا بررسی می‌کنند

عاقبت نفت ونزوئلا

۳

گزارش «شرق» از نمایل‌نداشتن خانواده‌ها برای فرستادن فرزندانشان به مدرسه، غیبت دانش آموزان و بی‌تفاوتی تحصیلی

اولویت حفظ سلامت است، نه مدرسه

۵

تجمع مال‌باختگان بازار جنت در بهشت

۷

گفت‌وگو با احمد مرادیپور و عباس نعمتی، کارگردان و نویسنده فیلم سینمایی «کارواش»

روایت یک موضوع ملتهب اجتماعی

۸

نگاه

نامه‌ای به یک همکار یادداشتی از بابک زمانی

۸

یادداشت

کلام مردم

سیدمصطفی‌هاشمی‌طبا

مردم چگونه باید با حاکمیت سخن بگویند؟ در شیوه‌های حکمرانی پارلمانی با وجود حاکمیت اکثریت، فرض بر آن است که اکثریت که حکمرانی را به دست دارد، مطابق نظر و سخن مردم عمل می‌کند و اقلیت نیز از طرف نمایندگانش در پارلمان سخن خود را به گوش حکمرانی می‌رساند و البته این جدا از رسانه‌هاست؛ زیرا رسانه‌ها نیز به هر حال می‌توانند سخنان مردم یا بخشی از مردم یا احدی از آنان را مطرح کنند. اینکه آیا این امر به‌درستی اجرا می‌شود یا خیر، حرف جداگانه‌ای است، اما به هر حال راهکاری است برای توجیه امکان بیان نظرات مردم و البته چه‌بسا آنچه مردم با بخشی از آنان می‌خواهند، در لایه‌ای تصمیم‌گیری‌های حکمرانی مغفول بماند. البته سخن مردم در کشورهایی که می‌گویند پروتاریا حکومت می‌کند یا آنجا که حاکم وقت از قدرت پلین نمی‌آید، کلا مطرح نیست و مصلحت و نیاز مردم از طرف حاکمیت تشخیص داده می‌شود. مردم با هر حال هریک از اینان خوب یا بد روش خود را دارند، اما کار آنجا نامطلوب جلوه می‌کند که هر فرد مسئول یا غیرمسئول بیاید و بگوید من از زبان مردم سخن می‌گویم. به خاطر دارم گوینده‌ای پس از مراسم سیزدهم آبان در خیابان طالقانی گفت مردم همین‌هایی هستند که به خیابان طالقانی آمده‌اند. حتی اگر گوینده مقصودش وفاداران به نظام جمهوری اسلامی و مخالف با آمریکا بود، تکلیف آن بخش از ایشان که به دلایل مختلف مثل بیماری و دوری راه و وظایف خانه‌داری و اشتغال برای سد جوع به خیابان طالقانی نیامدند، چه می‌شود؟

ادامه‌در صفحه ۶

ادامه‌در صفحه ۶

جناب آقای سعید عیسی‌پور

فقدان برادر گرامیتان را تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر و اجر مسئلت داریم .

مدیریت و کلیه پرسنل رستوران لئون

جناب آقای سعید عیسی‌پور

درگذشت برادر گرامیتان را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم.از خداوند بزرگ برای آن مرحوم علو در جات و برای شما و سایر بازماندگان صبر و شکیبایی آرزومندیم .

آلما را و آناه‌شه ملکمیان

جناب آقای سعید عیسی‌پور

درگذشت برادر گرامیتان را تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر و اجر مسئلت داریم .

روزنامه شرق